50e jaar, N° 133. Zaterdag 7 November 1903.

Men schrijft u te **Tongeren** bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags, donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **5** »
Een » » **4** »

Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent^mes per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

De personen die een ABONNEMENT nemen aan den POSTRIJDER voor het jaar 1904, zullen het blad **kosteloos** ontvangen, van den dag hunner inschrijving tot aanstaande Nieuwjaar.

TONGEREN, DEN 7 NOVEMBER 1903.

VAN ALLES WAT.

Wij hebben vroeger reeds meermaals doen opmerken dat in België de socialistische partij het toppunt harer macht bereikt had en dat verschillende kentekens klaarblijkend bewezen dat zij den berg begon af te rollen. De roode kopstukken beweerden wel het tegendeel, maar ofwel logen zij wetens en willens, ofwel maakten zij zich zelve begoochelingen, en dan is de uitslag der kiezingen van 18 October voor hen eene wreede teleurstelling geweest.

't Is in de mijnstreken, vooral in Henegouw, dat de socialisten, dank aan de uitbreiding van het stemrecht, machtig geworden waren. In zekere gemeenten waren zij zelfs heer en meester geworden, en zij dachten dat met elke nieuwe kiezing hunne heerschappij een steeds grooteren omvang zou nemen.

Tusschen de gemeenten in Henegouw, waar de socialisten opkwamen, waren er 37 waar zij streden om de meerderheid te behouden en 69 waar zij hoopten meester te worden. Eilaas ! in plaats van in een 100 tal gemeenten het bewind in banden te krijgen, zijn er nog slechts 22 waar zij de meerderheid hebben : dus een verlies van 15 raden en eene bittere ontgoocheling voor de anderen.

En zoo is het min of meer gesteld in heel het land ; daar zelfs waar de socialisten dachten het sterkst te zijn, den meesten vooruitgang gemaakt te hebben, is de vermeerdering van hun stemmengetal onbeduidend in evenredigheid met de vermeerdering der bevolking en vooral met de vermeerdering van het stemmengetal der katholieken.

Het is een onbetwistbaar bewijs dat de socialisten, die beweeren het volk, het ware volk te vertegenwoordigen, eenvoudig hunne eigen partijgangers zand in de oogen strooien, want voor de anderen is het sinds lang eene uitgemaakte zaak, dat de overgroote zaak, dat de overgroote meerderheid van het land niet wil weten van de roode woelmakers. Deze zullen nu zelf kunnen beseffen hoe weinig zij het vertrouwen van het volk bezitten, en hunne eigene partijgangers zullen nu misschien zelf beginnen in te zien, hoe dwaas zij waren toen zij zich in de roode netten lieten vangen.

* * *

Wij kunnen, nu de gemeentekiezingen achter den rug zijn, wel eens over den aanstaanden Kamerzittijd spreken. Immers, met de sectievergaderingen zijn de parlementaire werkzaamheden begonnen. De begrootingen van spoorwegen en van binnenlandsche zaken zijn reeds onderzocht en de verslagen zullen neergelegd worden bij de opening der Kamer.

Indien de oppositie geen stokken in de wielen steekt en indien niets onverwachts gebeurt, is het met de bespreking dezer begrooting dat onze hooraboleden hunne werkzaamheden zullen beginnen.

Het is te wenschen dat die beraadslagingen niet lang zullen gerokken worden en men ons niet zal veroordeelen twintig redevoeringen te aanhooren, in denzelfden vorm gegoten, met twintig wederleggingen, waar er eene ruim voldoende zou zijn. Maar.... dat zijn wenschen wier verwezenlijking letterlijk boven het mogelijke mag geacht worden.

En zoo zullen we ons misschien gelukkig mogen achten, wanneer, vóòr de Kerstmisvacantie, de begrooting van binnenlandsche zaken, de wet op het contingent en de begrooting van dotaties uit den weg zullen geruimd zijn.

Men mag voorzien dat de parlementaire zittijd vroeg zal afloopen, waarschijnlijk in Mei, omdat er toekomend jaar welgevende kiezingen plaats hebben.

Wat zal men in de Kamer doen tusschen Januari en Mei ?

De bespreking der andere begrootingen zal waarschijnlijk den besten tijd der Kamer innemen, terwijl de Senaat zich ongetwijfeld zal bezighouden met de wet op de vergoeding der arbeidsongevallen.

Het is dus bijna zeker dat men de bespreking van belangrijke vraagpunten, als de wet op de Zondagrust, niet zal kunnen aanvangen en dat men zich bepalen zal bij minder belangrijke kwesties, over welke de meening minder verdeeld is, als het wetsontwerp Woeste op de zedelooze gezangen, hetwelk door den Senaat teruggezonden, eene definitieve stemming wacht.

M. Vandervelde gaf reeds zijn voornemen te kennen, om opnieuw de kwestie der kieswetten voor de Kamer te brengen en op dit terrein zal hij overeenkomen met zijnen vriend Daens. Vandervelde zette reeds zijne partijgangers aan de openbare denkwijze hierover in woeling te brengen.

Zal hij zijne droomen verwezenlijken, door dezelfde tactiek te gebruiken als in April 1902 ?

Men mag er aan twijfelen en alles zal zich bepalen met afgezaagde redevoeringen over het A. S.

Het zal toch nog te veel zijn, voor het goed van s apel loopen der werkzaamheden van de Kamer.

* * *

In Mei hebben wij in België de kiezingen voor Kamer en Senaat.

De kiezingen voor de Kamer hebben plaats in de 4 provinciën : Oost-Vlaanderen, op dit oogenblik vertegenwoordigd door 26 afgevaardigden, waaronder 20 katholieken, 1 Daensist, 3 liberalen, 1 progressist, 1 socialist ; Henegouw, 28 vertegenwoordigers, waaronder 14 socialisten, 8 katholieken, 6 liberalen ; in de provincie Luik, 21 vertegenwoordigers, waaronder 10 socialisten, 8 liberalen, 3 katholieken. Limburg, 6 vertegenwoordigers allen katholieken Dus in 't geheel 81 afgevaardigden, onderworpen aan herkiezing, waaronder 37 katholieken, 25 socialisten, 17 liberalen, 1 Daensist en 1 progressist.

Voor den Senaat hebben de verkiezingen plaats in de provincie Antwerpen : 13 senateurs, waronder 10 katholieken en 3 liberalen; in de provincie Brabant : 20 senateurs, waaronder 10 katholieken, 8 liberalen en 2 radikalen ; in de provincie Oost-Vlaanderen : 13 senateurs, waaronder 10 katholieken, 2 liberalen en 1 radikaal. In 't geheel 46 te herkiezen senateurs : 33 katholieken, 11 liberalen en 2 radikalen.

Men dient hierbij in aanmerking te nemen dat 10 der Senateurs gekozen worden door de provinciale raden, twee dezer lichamen hebben eene katholieke meerderheid ; die der provincie Antwerpen en Oost-Vlaanderen, welke elk 3 Senateurs hebben te herkiezen ; Brabant, in meerderheid liberaal, heeft 4 Senateurs te herkiezen ; men kan derhalve reeds zeggen dat 6 katholieke en 4 liberale provinciale Senateurs als gekozen kunnen beschouwd worden.

Onze perenboomen.

Onze perelaren worden door ons op zaailing gegrifteld voor de groote en middelmatige vormen van boomen (hoogstammigen, groote pyramieden, palmetten, enz.) en op kwêe voor hofboomen, welke minder sterkte eischen.

Voor leiboomen of spalieren plant men de zomer- of herfstsoorten naar den Noorden-, Oosten- of Westenkant. De Zuidkant bestemt men voor de goede wintersoorten.

Onze 50 beste perensoorten.

Wij bieden hier enkel de voornaamste soorten aan, welke van de grootste waarde zijn zoowel voor den handel als voor het huishoudelijk gebruik. Het zijn gewis de belangrijkste vruchtsoorten door het Congres van Ooftkunde uitgekozen om in alle streken van België aangekweekt te worden. (Raadpleeg daarover ons Boek : Les 50 Poires d'élite).

1	Beurré Giffart	Juli-August.
2	Claps's Favorite	»
*3	Bon Chrétien William	Aug.-Sept.
4	Madame Treyve	»
5	Marguerite Marillat	»
6	Beurré Van den Hove	Sept.-Oct.
*7	Beurré d'Amanlis	»
*8	Beurré Hardy	»
*9	Fondante des Bois	»
*10	Double Philippe	»
11	Beurré Superfin	»
*12	Bonne Louise d'Avranches	Oct.-Nov.
*13	Beurré Durondeau	»
*14	Seigneur Esperen	»
*15	Beurré Bosc. (calebasse à la Reine)	»
16	Délices d'Hardenpont	»
*17	Marie-Louise Delcourt	»
18	Beurré Dumont	»
19	Alexandrine Drouillard	»
*20	Soldat Laboureur	Nov.-Dec.
*21	Conseiller de la Cour	»
22	Nec plus Meuris	»
*23	Poire Saint-Mathieu	»
*24	Duchesse d'Angoulême	»
25	Comte de Flandre	»
26	Bon Chrétien Napoléon	»
27	Van Mons	»
28	Alexandre Lambré	»
*29	Beurré Diel	Dec.-Jan.
30	Zéphirin Grégoire	»
31	Beurré Clairgeau	»
32	Triomphe de Jodoigne	»
33	Beurré Six	»
34	Belle Epine du Mas	Jan.-Febr.
*35	Besy de Chaumontel	»
36	Passe Colmar	»
37	Beurré d'Hardenpont	»
*38	Casteline	»
*39	Nouvelle Fulvie	»
40	Olivier de Serres	Febr.-Maart
41	Saint-Germain d'Hiver	»
*42	Joséphine de Malines	»
43	Passe Crassane	»
*44	Beurré Sterckmans	Febr.-Maart
45	Doyenné d'Hiver	Maart-April
46	Doyenné d'Alençon	»
47	Beurré de Rance	Mei
*48	Catillac	»
49	Bon Chrétien d'Hiver	»
50	Bergamote d'Esperen	»

De soorten met een * geteekend gelukken het best voor de kultuur onder vorm van hoogstam.

GEBROEDERS MICHIELS,
Boomkweekers. — Scherpenheuvel.

Het Werk der Retraiten.

V. Uitwerkselen.

(VERVOLG)

Verlangt men een grondig oordeel te vellen over het prachtisch nut van het Werk der Volksretraiten, dan mag men zich niet tevreden stellen met het oplossen dezer vraag : Is het Werk in *zich beschouwd* schoon, voortreffelijk en nuttig ? maar de spreuk indachtig : aan de vruchten kent men den boom, zal men zich afvragen : heeft het Werk inderdaad vruchten afgeworpen ; zijn deze vruchten overvloedig, loonen zij de moeite aan de oprichting en de instandhouding van het Werk ten koste gelegd en welk zijn dan wel de voornaamste dier vruchten ?

Een antwoord te geven op deze vragen is het doel van dit en het volgend artikel.

Een eerste bewijs van de uitmuntendheid en de vruchtbaarheid van het Werk der Volksretraiten vinden wij in den steeds toenemenden bloei van het Werk. En inderdaad, wanneer wij vernemen, dat jaarlijks *duizenden* arbeiders de geestelijke oefeningen der retraiten houden ; dat het Retraitenhuis van Fayt reeds 4880 oud retraitanten telt, dat van Gent 4677 bienen de twee jaren en dat het getal retraitanten te Lier in ongeveer vier jaren het cijfer bereikt van 9500 ; als wij daarbij bemerken dat dit aantal, in stede van te verminderen, jaarlijks in uitgestrektheid toeneemt, dan ligt de gevolgtrekking voor de hand, dat daar werkelijk veel goeds tot stand komt en dat de werkman meer algemeen en dieper overtuigd wordt, dat bij in de retraite een geluk kan vinden, hetwelk hij tot dusverre nog nimmer heeft gesmaakt.

Mogelijk zal iemand mij tegenwerpen : Ziên wij ook niet de gelederen der socialisten hier te lande, maar vooral bij onze oosterburen, dagelijks sterker worden door nieuwe recruten ? En toch, wie zal beweren, dat het socialisme den werkman beter of gelukkiger maakt ?

Hierop antwoord ik : Maar weet gij dan niet, dat het socialisme 's menschen lage hartstochten vleit en opwekt : dat de werkman zich in de strikken der socialisten laat vangen door schoonklinkende maar slecht ten uitvoer gebrachte beloften van grootere vrijheid, hooger loon, meerder rechten ? Dit was ten aller tijde het lokaas, waarmede de vijanden van rust, orde en waar geluk zich aanhangers zochten te verwerven, in welk streven zij, helaas, maar al te wel slaagden. Doch niets van dit alles zien wij in het werk der retraiten ; menschelijkerwijze gesproken, zet niets den werkman aan om de retraite bij te wonen, ja, moeten vele zaken hem daarvan afschrikken : Menigmaal heeft hij spot en schimp te verdueren van zijne gezellen, misschien van zijn patroon, ja, van huisgenooten zelven, voordat hij zijn coupon naar Lier of naar een ander der bestaande retraitenhuizen genomen heeft. Dan laat hij zich voor drie dagen opsluiten, beroeft zich dus eenigermate van zijne vrijheid ; hij ontvangt gedurende dien tijd dikwijls geen dagloon ; men zal hem meer spreken over zijne plichten dan over zijne rechten en eindelijk zal hij zijne biecht morten spreken en zijn leven verbeteren. Wanneer nu, niettegenstaande al deze bezwaren en moeilijkheden, de werklieden telkens in grooter getalle naar de retraiten huizen heensnellen, dan achten wij ons gerechtigd te verklaren dat daar werkelijk vruchten worden geoogst, pl. *geestelijke* vruchten in rijken overvloed ; vruchten van hernieuwing des geestes, vruchten van waar geluk en hemelzaligheid.

Evenwel geef ik gaarne toe, dat dit slechts een zijdelingsch bewijs is. Gaan wij derhalve over tot het leveren van rechtstreeksche en meer klaarblijkende bewijzen.

De Gids.

(Wordt vervolgd.)

Voor de Eendracht.

Men schrijft uit Tongeren aan de *Gazette de Liège* :

« **Te Tongeren.** — De Katholieke Maatschappij, de Jonge Wacht, de Unie, komt aan de zes gekozenen van den 18 October laatstleden een banket aan te bieden, dat weldra het karakter van eene grootsche betooging ter eere van MM. den Senator Meyers, den Dr Delvoie, de notarissen Delvigne en Van Ormelingen, Victor Modave en Martin Zeegers, genomen heeft.

« Al de katholieke hoofdmannen der stad, alsook zeventig leden der Unie, wonden dit broederlijk feestmaal bij, waar de gulste vreugde en de grootste geestdrift heerschten.

« Verscheidene heildronken werden gedragen door MM. L. Sirick, Voorzitter der Jonge wacht, den Burgemeester Meyers en Jozef Deckers, Gemeenteraadslid, Emile Vroonen enz. De verscheidene sprekers deden uitschijnen dat onze schitterende zegepraal te danken was aan de eendrachtige werking van alle katholieken. Ook wenschten zij allen vurig den vrede in de katholieke partij van Tongeren te zien herstellen. Ernstige pogingen worden in dezen zin aangewend en de vrede en de eendracht, die elken katholiek zoo innig aan het hart liggen, zullen, ongetwijfeld, binnen kort, in onze rangen herbloeien. »

* * *

Briefwisselingen uit onze stad, aan verschillende bladen van Brussel gezonden, maken insgelijks verslag over de feestelijkheden te Tongeren, ingericht ter gelegenheid van de schitterende zegepraal van den 18 October laatstleden.

In al deze mededeelingen wordt de wensch uitgedrukt zoo haast mogelijk den vrede te zien herstellen in de rangen van de groote katholieke partij.

Om de terugkomst van vrede eendracht te verhaasten, zal voorzeker de goede wil niet ontbreken. Bezield met het innig verlangen hunne pogingen met bijval te zien bekroonen, zullen de katholieken van de stad, het kanton en het arrondissement, zonder moeite er in slagen een misverstand te doen ophouden dat maar al te lang geduurd heeft, en de eendracht opnieuw tusschen partijgangers te doen heerschen, welke overigens nooit eene kwestie van principen verdeeld heeft.

Om dit doel, zoo duurbaar aan alle katholieken, te bereiken, doen wij eenen dringenden oproep tot de medewerking van eenieder.

Wat ons aangaat, wij zullen, zooveel het in onze macht is, bijdragen tot het herstellen der eendracht, de beste waarborg der toekomstige zegepralen.

NIEUWS
uit de stad en de provincie.

Paardenmarkt te Tongeren *DONDERDAG 19 NOVEMBER.*

Op de markt van TONGEREN van donderdag waren te koop gesteld : 235 koeien en kalveren, 284 vette varkens, en 1235 magere varkens.

APOTHEEK. — ZONDAGRUST.
Zondag zal de apotheek van
M. Vanderyst
alleen openblijven, van 12 uren 's middags tot 12 uren 's nachts, voor de dringende noodwendigheden.

Bij den *POSTRIJDER* van heden behoort een **BIJVOEGSEL.**

Hof van Assisen van Limburg.

Zooals wij het reeds aangekondigd hebben, is het aanstaande maandag, 9 November, dat in onze stad, onder voorzitterschap van M. Verkissen, Raadsheer bij het Beroepshof van Luik, de zittijd van het Hof van Assisen van Limburg, voor het vierde kwartaal 1903, zal geopend.

Twee zaken staan op de rol :

1° Die ten laste van den genaamden J. Royen, 38 jaar oud, geboren en woonachtig te Tongeren aangehouden, beticht van ontzedelijke feiten.

2° Die ten laste van den genaamden Alexander Goozé, schoenmaker te Peer, aangehouden, beticht vrijwillig brand gestoken te hebben in huizen die aan iemand anders toehooren.

Examens.

M. J. Crijns van Tongeren, heeft de derde proef van het examen van burgerlijken ingenieur der mijnen (wettelijken graad) afgelegd.

St-Vincentius Genootschap.

— *Conferentie van Tongeren.* — Eene mis zal gelezen worden donderdag aanstaande, 12 November, om 8 ure, in O. L. V. Kerk, voor de zielerust der leden van het Genootschap en der gepatronneerden, in het jaar overleden.

— † —

Vrijdag 13 November, om 8 ure zal er, in dezelfde kerk, eene mis gelezen worden, voor de zielerust van M. Pagès, algemeenen voorzitter der Conferenties van den H. Vincentius à Paulo, overleden.

De werkende en eereleden zijn dringend verzocht deze diensten bij te wonen.

Onze Limburgsche Stoomtramwegen

hebben gedurende de maand AUGUSTUS 1903, opgebracht :

Lijn *Tongeren-Fexhe-le-Haut-Clocher* ; voor reizigers fr. 2.062.30 ; voor goederen fr. 301,59 te zamen fr. 2.363.89 ; lengte 18,64 kilometers opbrengst per dag-kilometer 4,35 ; in Augustus 1902, 5,04.

Lijn *Burg-Leopold-Brée-Maeseyck* ; voor reizigers fr. 8.175.35, voor goederen fr. 5.272,86 te zamen fr. 13.448,21 ; lengte 41 kilometers, opbrengst per dag-kilomet. 10.14, in Augustus 1902, 9,35.

Lijn *Glons-Maestricht* ; voor reizigers f. 5.525.79, voor goederen fr. 1,518,46, te zamen fr. 7,107,25 ; lengte 20,97 kilometers, opbrengst per dag-kilom. 9,19 ; in Augustus 1902, 8,05.

Lijn *Sint-Truiden-Oreye* ; voor reizigers fr. 4.451.50 ; voor goederen fr. 1.598.91, te zamen fr. 6.050.41 ; lengte 17,95 kilom. opbrengst per dag-kilom. 10,73 ; in Augustus 1902, 12,72.

Lijn *Tongeren-Lanaeken* ; voor reizigers fr. 4.427.35 ; voor goederen fr. 2.049.68, te zamen fr. 6.792,03 ; lengte 22,66 kilom. opbrengst per dag-kilom. 9,57 ; in Augustus 1902, 9,29.

Lijn *Hasselt-Oreye* ; voor reizigers fr. 4,778,45 ; voor goederen fr. 1.755,55, te zamen 6,511,78 ; lengte 30,17 kilom. opbrengst per dag-kilom. 6,35 ; in Augustus 1902, 6,43.

Lijn *Maeseyck-Lanaeken-Maestricht* ; voor reiz. fr. 8.636.82 ; voor goeder. fr. 1.353.01, te zamen fr. 10.191,85 ; lengte 31,44 kilom. opbrengst per dag-kilom. 8,48 ; in Augustus 1902, 7,58.

Lijn *Hasselt-Herck-de-Stad* ; voor reizigers fr. 2 292.04 ; voor goederen fr. 835,62, te zamen fr 3.127.66 ; lengte 13,50 kilom. opbrengst per dag-kilom. 6,49 ; in Augustus 1902, 6,11.

Lijn *Hasselt-Burg-Leopold* ; voor reizigers fr. 6,055.51 ; voor goederen fr. 1.092.82, te zamen fr. 7.148.13 ; lengte 29,58 kilom. opbrengst per dag-kilom. 7,17 ; in Augustus 1902, 7,22.

Lijn *Maeseyck-Kessenich* ; voor reizigers fr. 671,20 ; voor goederen fr. 274,65, te zamen fr. 945,85 ; lengte 7,50 kilom. opbrengst per dag-kilom 3,66 ; in Augustus 1902, 4,06.

OFFICIEELE AKTEN.

Bij koninklijke besluiten van 20 october 1903 zijn de volgende toelagen verguld aan de hiernavermelde gemeenten der provincie Limburg, voor openbare gezondmakingswerken :

Hasselt, 158 fr. — Sint-Truiden, 11,500. — Tongeren, 30,366 — Ulbeek. 77 — Kinroy, 2,000.

Dagwijzer

JAAR ONZES HEEREN JEZUS-CHRISTUS 1903

Maand NOVEMBER.

(Toegewijd aan de arme zieken des Vagevuurs.)

8. Zondag — 23e zondag na Pinksteren. — Oktaaf van Allerheiligen.
9. Maandag — Wijding der Kerk van den H. Verlosser, of St. Jan van Lateranen, de kerk van Z. H. den Paus.
10. Dinsdag — H. Andreas Avellinus. (Volle aflaat voor het Schapulier van de Onbevlekte Ontvangenis.)
11. Woensdag — H. Martinus, bisschop van Tours.
12. Donderdag — H. Martinus I, paus en martelaar.
13. Vrijdag — H. Didacus, leekebroeder der Orde van den H. Franciscus. (Volle aflaat voor de Derde Ordelingen.) — H. Stanislas Kostka.
14. Zaterdag — H. Josaphat, monnik der Orde van den H. Basilius.
15. Zondag — 24e zondag na Pinksteren. — De Wijding van alle kerken, laatste feest van het jaar, *Te Deum*, ter gelegenheid van het patroonfeest des Konings.

HET DUIVELTJE.

I.

De winkel van Salomo Hyams was in eene steeg nabij den Commercial Road. Achter de vensters lagen oningeloste panden van den meest uiteenloopenden aard — van oude horloges tot zeeleeren — een beroep op alle mogelijke smaken en behoeften. Pakskes sigaren werden aangeprezen, zeker niet ten onrechte, als « buitengewoon geurig en zwaar, » terwijl broekenstof daar hare weergade zocht in « onverslijtelijkheid. »

Boven de deur van het huis prijkte het welbekende en veelzeggende teeken der drie kogels ; en hier prachten Hyam's cliënten over den dorpel te treden. Zij kwamen naar binnen, M. Hyam minzaam en vol vertrouwen toeknikkend. Zij redeneerden, en protesteerden, — en zij gingen naar buiten, alle geloof in deugd en goedheid hier op aarde verloren hebbende.

Geen dezer aandoeningen echter kon de gelijkmoedigheid van den beleener verstoren. De dronken kuiert, die daar zijne zondagskleeren kwam verspacheren, werd bediend met een stoel en na afgedane zaken met behulp van 's heeren Hyam's assistent zoo spoedig mogelijk weer in de buitenlucht gebracht ; en de werkmansvrouw, die in het voorjaar hare wollen dekens te gelde kwam maken, zou hare grieven met evenveel kans of deelneming aan den eersten den besten straatlantaarn hebben kunnen toevertrouwen, als aan 's heeren Hyam's ooren. 's Mans wijze van zaken doen onderscheidde zich door eene volslagen afwezigheid van woordenwisseling. Hij had daarbij veel geld gewonnen. Naar het gerucht wilde, kon hij desverkiezende reeds morgen zijne pering aan kant doen en als een baron gaan leven.

Het was een kille, triestige namiddag in November, toen mijnheer Hyam aan zijne deur een luchtje stoud te scheppen. Buizonder verfrischend mocht die met rook en mist en velerlei stadsgeuren beladen lucht no niet juist heeten ; maar in vergelijking met de duffe lucht in den winkel kon men het beschouwen als bijna verkwikkelijk. In de groote tapperij aan de overzijde, met hare groezelige ramen en haar verweerd uithangbord, was het gaslicht reeds aangestoken, wat aan de steeg een valsche schijn van leven en gezelligheid verleende.

M. Hyams, die nooit groote haast maakte om in zijn eigen huis het avondlicht te doen ontbranden, aangezien vele zijner klieënten voor hunne bezoeken de voorkeur gaven aan schemering — M. Hyams, zeggen wij, wilde juist weer de kille straatlucht verwisselen voor de aangenamere warmte binnenshuis, toen zijne aandacht getrokken werd door een stevig gebouwd zeeman, die voor zijn winkelraam bleef stilstaan en naar binnenzag. Zachtjes wreef M. Hyams zich de handen, want deze pekbroek zag er welgedaan en welvaren uit — en de beleener had in zijn magazijn eene menigte artikelen, voor den man volslagen onbruikbaar, welke hij hem geerne verkoopen wilde.

De zeeman verliet het raam, deed alsof hij wilde doorloopen, en bleef toen besluitelooos voor den koopman staan.

— Een schoon horloge noodig ? vroeg de beleener. Kom eens binnen zien — dat kost u niks.

M. Hyams zette zich achter zijnen toog en wachtte.

— Ik heb niks — en toch wat, zegde de zeeman. Ra, ra, wat is dat ?

M. Hyams, die volstrekt niet van raadseltjes hield, vooral niet wanneer zij in strijd waren met het doen van zaken, gluurde den matroos van onder zijne dikke zwarte wenkbrauwen niet zeer welwillend aan.

— Kunnen we niet eens een kalm woordje met elkaar spreken, gij en ik ? zegde de zeeman. Misschien kunnen we samen wel eene zaak doen, gij en ik — daar in uw achterkamerke, over een slokje van het een of ander warms ?

M. Hyams aarzelde. Hij was in geenen deele oogenegen tot eene zaak in een achterkamerke ; doch voor zijn geest verrees levendig het visioen van een anderen varensman, die hem eens, een dergelijk voorstel had gedaan en, na het genot van vijf glazen rhum, over de brug was gekomen met niets meer of minder dan het verzoek om eene leening van twintig pond. Dit was reeds lang geleden ; doch de herinnering stak M. Hyams nog als een doorn in het vleesch.

— Wat is het voor een zaak ? vroeg hij.

— O, dat kan ik zoo met twee woorden niet zeggen, gaf de varensman ten antwoord. Ik geloof ook dat ik hier niet aan het rechte kantoor ben. Ik geloof dat ik bij een grooteren koopman moet wezen, die wat meer in de melk te brokken heeft.

— Neen neen ! Kom maar binnen !

— Zooals ge wilt, koopman. Praten is praten... Maar wat is dat voor een in de maan gebakken kerel, die daar zijn apengezicht om de deur steekt ?

— Pak u weg ! snauwde M. Hyams zijnen bediende toe, die ongemerkt was komen zien. Pas op den winkel. Deze meneer en ik hebben zaken te doen in de achterkamer... Als ik u verzoeken mag, meneer !

Hij lichtte de klep van den toog op en ging voor naar een donker, duf vertrek achter den winkel. Een ketel met water stond op het vuur, en de tafel was gedekt tot het theedrinken. De beleener, na zijnen bezoeker te hebben laten plaats nemen in een krakerigen armstoel, giog naar eene kas en haalde eene nog meer dan half gevulde flesch rhum, een suikerpot en een paar glazen er uit te voorschijn.

— Dank u wel — maar ik drink thee, zegde de zeeman.

De koopman trok een verbaasd gezicht.

— Gekheid ! zegde hij, met eene poging tot lachen : Een kaap zeeman als gij lust geen thee. Neem een lekkere grog !

— Thee voor den donder ! riep de matroos. Als ik thee zeg, dan zal het thee wezen !

M. Hyams, zijne gramschap bedwingende, zette de flesch weer in de kas, nam den waterketel van het vuur en begon thee te bereiden. Het was werkelijk een aardig huischjik tafereeltje, dat een uitoemend effect zou hebben gemaakt in de toovertanteren : de lange, kookkige koopman en de stoere matroos daar aan den disch gezeten over den onschuldigen theepot. Doch M. Hyams zelf had er geen oog voor. Hij zat op spelden. Wederom verrees voor zijne oogen het beeld van dien vroegeren zeeman en zijn voorhoofd omwolkte zich, toen zijn bezoeker hem voor de vierde maal het kopje toeschoof.

— En nu een sigaarke ! zegde de matroos, terwijl hij het zich in zijn stoel gemakkelijk maakte. Maar een goede, hoor !... Zoowaar als ik leef, dit is het eerste rustige oogenblik, dat ik nog heb gehad, sinds ik vijf dagen geleden aan wal gekomen ben !

De pandbeleener verbeet zich, haalde een paar zwarte, vetachtig uitziende sigaren voor den dag, en gal er eene aan zijn gast. Zij zaten ou beiden te rooken, de koopman trillend van ongeduld, de zeeman met de voeten wijduit op den raad van den koelbak, blijkbaar in het volle genot van deze gezellige huiselijkheid.

— Vertel mij nu eens, begon hij eindelijk, kunt gij uwen mond houden ?

— Ja, antwoordde M. Hyams, bij wijze van illustratie zijne lippen sluitende.

— En gij zijt niet verslaafd aan onbescheiden vragen ?

— Neen.

— Nu dan, zegde de zeeman, zich over de tafel buigende, gesteld dan nu eens dat er iemand bij u kwam en tegen u zegde : ... wel, zoo waarachtig als ik leef, daar loert dat bleeke apengezicht weer door het glas van de deur !

De pandbeleener stond woedend op, diende zijn al te weetgierigen koecht eene schrobbering toe, smeet de deur met een smak dicht en schoof een gordijntje voor de glasruit.

— Zoo ! Nu kunt gij vrijuit spreken.

— Dat hoop ik. Een luistervink kan ik er wel bij missen... Nu, gesteld dan dat er iemand bij u kwam en u vijfhonderd pond voor iets vroeg... Zoudt gij zooveel geld in huis hebben ?

— Niet hier, antwoordde de koopman achterdochtig. Ik heb noont geld in huis.

— Maar wel buitenshuis ?

— Dat zou te bezien staan. Vijfhonderd pond is een heel fortuin. Vijfhonderd pond, daar zou ik jarenlang voor moeten werken. Vijfhonderd pond...

— Houd uwe praatjes nu voor uwe grootmoeder ! viel de zeeman hem in de rede. Draai niet rond den pot, maar houd voet bij stuk !... Gesteld dat ik vijfhonderd voor iets verlang, en dat wij het niet eens kunnen worden. Hoe weet ik dan dat gij mij niet aan de policie verklapt, in geval ik niet aanneem wat ge mij aanbiedt ?

M. Hyams hief zijne handen omhoog, ten teeken van edele veroutweerdiging over eene zóó laaghartige verdenking.

— Ik zou het u betaald zetten als gij het deedt, zegde de zeeman, dreigend : Het zou de kwaadste dag van uw heel leven zijn !... Maar een mensch moet op alles bedacht wezen... Nu dan, wilt ge mij den prijs betalen, dien ik verlang, of anders, als wij het niet eens kunnen worden, mij ongemoeid mijneen weg laten gaan ?

— Ja, sprak de pandbeleener plechtig.

De zeeman legde zijne sigaar op het schoteltje, waar zij uitgedoofd werd in een plas thee ; vervolgens knoopte hij zijnen frak open en gespte voorzichtig onder zijn vest een gordel van zeildoek los. Aarzelend liet hij den gordel door zijne hand glijden, van den koopman naar de deur en van de deur weer naar den koopman zieude. Eindelijk haalde hij uit den gordel iets, dat in een lap vuile flanel gewikkeld was. Hij vouwde dit open en legde op de tafel een reusachtige diamant, die onder de gasvlam heerlijk flonkerde.

De koopman, met een uitroep greep er naar ; doch de matroos duwde zijne hand terug.

— Blijven ! Handen thuis ! snauwde hij. Zien is genoeg.

Hij rolde met den nagel van zijnen wijsvinger den steen om en om, terwijl de andere hem met kennersblik monsterde. En toen, als een groote gunst, liet hij hem een paar seconden in den handpalm van M. Hyams rusten.

— Vijfhonderd pond, zegde hij, den steen weer zalf in bezit nemende.

De pandbeleener lachte. Het was een lach dien hij speciaal voor zaken hield, en die een waardevol artikel uitmaakte op den inventaris van zijnen winkel.

— Ik zal er u vijftig geven, zegde hij, na tot bedaren gekomen te zijn.

De zeeman wikkelde den diamant weer in het flanellen lapje.

— Nu, ziedaar — zeventig dan ! hernam de koopman. Op risico af dat ik er twintig op toeleg — zoo waar als ik gezond mag blijven !

— Vijfhonderd is mijn prijs, herhaalde de zeeman kalm, terwijl hij den gordel om zijne heupen legde en hem reeds begon vast te gespen.

— Vijf-en-zeventig — ziedaar ! zegde de pandbeleener.

— Hoor eens, hernam de matroos, hem strak aanziende : Laat dat nu uit zijn ! Ge schijnt mij voor een ezel te verslijten ! Ik ga hier niet met u zitten schacheren — zoo min met u als met een van uwe soort. Ik heb geen verstand van diamanten, maar wel heb ik reden om te weten dat dit iets bijzonders is. Zie eens hier !

Hij stroopte zijne mouw op over zijnen ruigen arm en toonde M. Hyams een lang, pas versch geheeld litteeken.

— Voor dien steen heb ik mijn leven gewaagd, sprak hij langzaam. Ik schat mijn leven op vijfhonderd pond. Maar tien tegen een dat die steen vijfduizend pond weerd is, en gij, koopman, weet dat wel. Dus, zonder vijven en zessen, ik heb de eer van u te salueeren. Wat ben ik schuldig voor uwen thee ?

Hij stak de hand in den zak en haalde wat klein geld te voorschijn.

— Ta, ta, mijn waarde vriend, wees niet zoo driftig gebakerd ! viel de pandbeleener in met een afwijzend gebaar naar de aangeboden specie. Ge begrijpt toch wel dat de kunst is om zoo'n steen aan den man te brengen. Daar is een groot risico aan vast... Waar komt hij vandaan ? Wien behoorde hij toe ? Weet er iemand van hem af ?

— Niet in Europa, antwoordde de zeeman. Zoover als mij bekend is, weten er maar drie van hem af : wij samen — en nog iemand... Méér verklap ik u niet.

— Hebt ge er niets tegen dat ik even een vriend van mij ga halen, om hem eens te bezien ? vroeg de pandbeleener. Ge hoeft niet bang te zijn, liet hij er haastig op volgen. Hij is een fatsoenlijk man, en zoo stil als een graf.

— Ik ben niet bang, antwoordde de zeeman kalm. Maar probeer mij niet in de doeken te leggen, hoor ! Als ge denkt mij voor den aap te houden, dan hebt ge den verkeerden voor. Ik ga voor geen drie man uit den weg — en ik heb ook nog een ander klein diegeskes bij mij.

Hij maakte het zich weer gemakkelijk in den armstoel en stak eene tweede sigaar op, terwijl de ander zijnen hoed van den kapstok nam.

— Ik ben in u-n minuten terug, zegde de koopman. Zult ge vóór dien tijd niet ongeduldig worden en wegloopen ?

— Geen nood. Ik blijf zitten waar ik zit, zegde de matroos. Maar blijf niet langer weg dan noodig. En stoel mij geen koolen, als ik u raden mag !

(Wordt voortgezet).